

פיתוח שיטות אגרוטכניות לריבוי מרולה

אבי סדובסקי, תמיר טיקוצ'נסקי, מו"פ ערבה דרומית

הצגת הבעיה

המרולה (*Sclerocarya birrea*) ממשפחת האלתיים (Anacardiaceae), אליה משתייך גם המנגו, הינה עץ פרי חדש, דו-ביתי (עץ נקבה ועץ זכר), שאוקלם בארץ ע"י פרופ' י. מזרחי. מוצא העץ בדרום אפריקה שם הוא גדל בבר. העץ גדל בערבה הדרומית בחוות המו"פ ובקטורה כבר למעלה מ-20 שנה. מהניסיון שהצטבר עד כה נמצא כי העץ עמיד מאד לתנאים הקשים בערבה: מים מליחים (E.C. מעל 3.0) וטמפרטורות קיצוניות, וגדל באזור בהצלחה. בתנאים אלה העץ מתפתח במהירות ומגיע לגבהים של 10 מטר ויותר תוך מספר שנים. קווים שבוררו ע"י פרופ' מזרחי, ד"ר איליין סילווי מקטורה, ואמנון גרינברג ונתן מינקובסקי ממו"פ ערבה דרומית מגיעים ליבול של יותר מ-200 ק"ג לעץ. בזנים המבוררים הפרי בגודל 50 עד 80 גרם ואחוז מיץ המגיע ל-30% מהמשקל הטרי של הפרי. עונת ההבשלה של כל קלון קצרה (כשבועיים עד חודש) אולם כל קלון מבשיל בתקופה שונה. בערבה עונת ההבשלה מתחילה ביולי ומסתיימת בדצמבר. הפרי הבשל נושר מהעץ בעודו ירוק וקשה. תוך שבוע עד שבועיים, במהלך השהיה על הקרקע הפרי משנה את צבעו לצהוב לימון, מתרכך ומשחרר מיץ לחלל הפרי. בקרור תהליך ההבשלה איטי בהרבה. עד כה שימש המיץ שנשחט מהפירות לצורך הכנת ליקר מבוקש. לאחרונה נמצא כי יתכן ולפרי ומוצריו תכונות העשויות לסייע במניעה וריפוי מחלות כרוניות. עד כה לא היה גידול מסחרי של מרולה, היצע הקווים רב, והידע הגידולי מצומצם מאד. על מנת לקדם את המרולה כגידול מטע אקסטנסיבי בעל ערך מוסף גבוה בערבה יש לפתח שיטות לריבוי מסחרי, לברור את הקווים המתאימים ביותר לאזור וליצור בסיס ידע גידולי עליו יתבסס, לפחות בשלב הראשון, הגידול המסחרי.

מטרת התכנית

לפתח שיטות נוחות ומהירות לריבוי מסחרי של מרולה ע"י השרשה, הנבטה והרכבת זרעיים.

מהלך המחקר ושיטות העבודה

במהלך 2008 נבדקו שיטות השרשה ומועדי השרשה והוחל בניסויים להנבטת זרעים

תוצאות ביניים

במסגרת זו נבחנו באופן מאד ראשוני, מועדים וסוג הייחור על השתרשות. נמצא כי ייחורים ערומים שנלקחו בחורף לא השתרשו. נמצא כי ייחורים עם לבלוב ראשוני באביב השתרשו בשיעור של כ-50%, לסוג הייחור קודקודי או מתחת לקודקוד לא הייתה השפעה. לטיפול באוקסין הייתה השפעה על כמות השורשים. בנוסף נבחנו טיפולים שונים להנבטת זרעים בהם נמצא כי זרעים טריים לא נבטו כלל בהשוואה לנביטה חלקית של זרעים ישנים. ההצלחה החלקית בהשרשה והנבטה נובעת כפי הנראה משימוש במצע כבד

מסקנות והמלצות להמשך המחקר

לעבור למצע קל יותר. לבחון פתיחת מכסה העובר לעידוד הנביטה של זרעים. להמשיך בניסויי השרשה. לבחון שיטות הרכבה – על עצים בשטח ועל זרעיים שנבטו ב-2008.